

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ**

СТОРОЖУК АНТОНІНА ІВАНІВНА

УДК 78.03 /477/
С 823

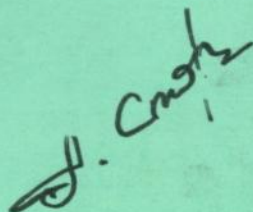
**ІСТОРИЗМ ЕТНОМУЗИКОЛОГІЇ
КЛИМЕНТА КВІТКИ**

17.00.01. – теорія та історія культури

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата мистецтвознавства

Київ – 2000

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Київському національному університеті культури і мистецтв,
Міністерство культури і мистецтв України, м. Київ.

Науковий керівник: доктор мистецтвознавства, професор,
ІВАНИЦЬКИЙ Анатолій Іванович,
Київський національний університет
культури і мистецтв, завідувач
кафедри фольклору і теорії музики.

Офіційні опоненти: доктор мистецтвознавства, професор,
КОРНИЙ Лідія Пилипівна,
Національна музична академія України
ім. П.І.Чайковського, професор
кафедри української музики;

кандидат мистецтвознавства
ПАЛЬОННИЙ Володимир Іванович,
Вінницький державний педагогічний
університет ім. М.Коцюбинського, старший
викладач кафедри теорії, історії музики
та гри на музичних інструментах.

Провідна установа: Інститут мистецтвознавства,
фольклористики та етнології
ім. М.Т.Рильського НАН України,
відділ культурології, м.Київ

Захист відбудеться 26 вересня 2000 р. о 14 годині на засіданні
спеціалізованої вченої ради Д 26.807.02 у Київському національному університеті
культури і мистецтв /О1133, м.Київ, вул. Щорса, 36, ауд. 209/.

З дисертацією можна ознайомитися у науковій бібліотеці Київського
національного університету культури і мистецтв /О1133, м.Київ, вул. Щорса, 36/

Автореферат розісланий 23 серпня 2000 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Булатова Е.І.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. В історії української етномузикології другої половини ХХ ст. значна увага надавалася вивченню діяльності її визначних представників. Однак, до цього часу не було з такою ж ґрунтовністю досліджено наукову спадщину Климента Васильовича Квітки, якого історики й теоретики етномузикознавства зараховують до вчених світового рівня. До 1970-х років праці К. Квітки фактично замовчувалися з ідеологічних міркувань, частина їх була вилучена із вжитку. Крім того, наукові ідеї К. Квітки набагато випередили його час і лише з другої половини ХХ ст. починають привертати серйозну увагу теоретиків та практиків етномузикології.

Паралельно проводиться активна робота з публікації рукописної спадщини вченого, перевидання стародруків 1920-х років. З'являється цілий ряд дослідницьких матеріалів, що створило необхідну теоретичну й документальну базу для вивчення наукового доробку К. Квітки. Постійно зростає значення опрацьованої ним теорії ритмоструктурної типології та ареальних досліджень. Вона набуває все більшої актуальності у зв'язку з поглибленням уваги в суспільстві до проблем історії культури України, державотворчих процесів киево-руського середньовіччя, зв'язків народної музики з етногенезом.

К. Квітка відомий як збирач народної музики, упорядник наукових збірників музичного фольклору, видатний теоретик-новатор. Він також є фундатором музично-фольклористичної педагогіки. Педагогічні праці наступних авторів тією чи іншою мірою реалізують квітковські ідеї та програми музично-фольклористичного виховання та навчання.

Про велике значення фольклористичної діяльності та наукових ідей К. Квітки свідчать посилення етномузикологів Європи на його праці в останній чверті ХХ ст. В той же час рівень дослідженості музично-фольклористичної спадщини К. Квітки, його життєвого й творчого шляху, педагогічної діяльності залишається неповним, а щодо новаторських теоретичних ідей - недостатнім. Сказане засвідчує давно назрілу потребу всебічного монографічного вивчення діяльності вченого-етномузиколога. Актуальність наукових ідей К. Квітки пояснюється значним удосконаленням теоретичного апарату усіх провідних ділянок етномузикологічних досліджень - збирання народних мелодій, критики й текстології записів народної музики, ареально-типологічних розвідок.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота пов'язана з розробкою комплексної наукової теми Міністерства культури і мистецтв України:

“Культура. Просвітництво. Дозвілля”.

Дисертація виконана у відповідності з основними напрямками досліджень, передбачених планами наукової роботи Київського національного університету культури і мистецтв, факультету музичного мистецтва “Музичне мистецтво України: теорія, практика, перспективи розвитку”. Робота також пов’язана з науковими темами кафедр: теорії та історії культури “Національна культура як вияв самобутності українського народу”, “Персоналії та їх роль у розвитку культурних процесів в Україні”; естетики та художньої культури “Історія музичного мистецтва та його місце в художній культурі України”.

Джерельною базою дослідження є друковані та рукописні праці Климента Квітки. Вивчено архівні фонди Кабінету народної музики Московської державної консерваторії ім. П. І. Чайковського, Центрального Музею музичної культури Російської Федерації ім. М. І. Глінки, Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. Значний масив наукових матеріалів до вивчення етномузикологічної діяльності Климента Квітки становлять мемуари, епістолярія, а також численні дослідницькі статті, присвячені вивченню творчого доробку вченого.

Мета дослідження полягає у визначенні концептуальних підходів Климента Квітки до проблеми історизму етномузикології.

Поставлена мета обумовила завдання дисертаційного дослідження:

- здійснити аналіз літератури з квіткознавства та виявити передумови становлення музично-історичних поглядів Климента Квітки;
- дослідити документальні джерела, пов’язані із життєвим і творчим шляхом вченого;
- розкрити діяльність Климента Квітки як фундатора музично-фольклористичної педагогіки;
- виявити специфіку історизму етномузикології Климента Квітки за основними напрямками його діяльності: збирання народної музики, критика і текстологія записів фольклору, ареальна типологія.

Об’єкт дослідження становить музично-фольклористичний та педагогічний доробок українського етномузиколога Климента Васильовича Квітки.

Предметом дослідження є особливо сконцентровані новаторські теоретичні концепції Климента Квітки у визначенні місця проблематики етномузикознавства в історії, що були скоординовані та направлені неординарним вченим на розробку єдиної метатеми: ствердження важливої ролі етномузикології як однієї із історичних дисциплін при поглибленому вивченні культурно-історичних явищ.

Реалізація поставленої мети й завдань здійснювалася із застосуванням

комплексних методів дослідження - джерелознавчих, порівняльно-історичних, музично-теоретичних, етнологічних, критико-біографічних. Порівняльно-історичні, джерелознавчі, музично-теоретичні методи використовувалися при дослідженні теоретичних концепцій Климента Квітки. Критико-біографічна методика застосовувалася при розгляді документів, що висвітлювали особливості творчої діяльності вченого, його наукових, педагогічних ідей та переконань.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в тому, що в українському етномузикознавстві та історії фольклористики вперше:

- визначено теоретико-методологічні позиції Климента Квітки щодо вирішення проблеми історизму етномузикології;

- висвітлено новаторські науково-історичні погляди на викладання музичного фольклору та показано роль К. Квітки як фундатора музично-фольклористичної педагогіки;

- розкрито значення теорії ритмоструктурної типології К.Квітки як ефективного інструменту наукового пізнання історії культури та етногенезу через застосування ареальних методів дослідження;

- введено в науковий обіг нові архівні документи та матеріали, які розширюють знання науково-творчої діяльності вченого Климента Квітки.

Практичне значення дисертаційного дослідження. Основні положення та висновки роботи реалізовані у змісті курсів: "Музична фольклористика. Методологія і методика", "Музичний фольклор", "Історія української музики", що входять до навчальних планів Київського національного університету культури і мистецтв, Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського, Глухівського державного педагогічного інституту ім. С. Сергєєва-Ценського, Одеського державного педагогічного університету ім. К. Ушинського. Матеріали дослідження можуть знайти застосування в лекційних курсах "Історії української культури", "Української народно-поетичної творчості", у створенні програм та навчальних посібників з теорії та історії української та світової культури для вищих та середніх освітніх закладів. Дослідження може стати основою для подальших музично-фольклористичних розвідок щодо наукової спадщини Климента Квітки.

Апробація результатів дослідження відбулася на Другому Всеукраїнському науково-практичному семінарі викладачів музичного фольклору (м.Київ, 1993), науково-практичній конференції працівників культури "Від ремесла до творчості" (м.Вінниця, 1998), звітній науково-практичній конференції професорськ- викладацького складу та аспірантів факультету музичного мистецтва Київсь- національного університету культури і мистецтв "Головні тенденції су"

мистецького виконавства і методики розвитку творчої особистості” (м. Київ, 1999), науково-практичній конференції професорсько-викладацького складу та студентів факультету музичного мистецтва “Музичне мистецтво України: теорія, практика, перспективи розвитку” (м. Київ, 2000), в рецензії на монографію дисертантки та публікаціях.

Публікації. За темою дисертаційного дослідження опубліковано монографію, п'ять одноосібних статей, тези.

Структура роботи. Дисертація складається із вступу, чотирьох розділів, списку використаних джерел (192 найменування, з них 1- іноземною мовою), додатку. Загальний обсяг роботи складає 165 сторінок, додатків - 1 сторінка.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність теми та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами, розкрито джерельну базу дослідження, сформульовано мету, завдання, об'єкт, предмет та охарактеризовано методи дослідження, визначено наукову новизну та практичне значення, наведено відомості про апробацію здійсненої роботи.

У першому розділі “Передумови становлення музично-історичних поглядів Климента Квітки: джерельна та історіографічна база дослідження”, проведено аналіз літератури за темою дослідження, в окремий ряд виділено звітно-інформаційні публікації про вченого, які не містять оцінок, а лише констатують та переліковують зроблене ним і науково-критичні, що дають серйозні оцінки ролі К. Квітки в музичній фольклористиці, прослідковують науково-етнографічну діяльність вченого. Відповідно, в першому розділі огляд тематичної літератури з квіткознавства згруповано за напрямками: інформаційна - повідомлення та бюлетені етнографічних комісій 1920-х років; рецензування дослідницьких праць та збірників музичного фольклору К. Квітки; наукові розвідки вчених-етномузикологів, присвячені фольклористичній діяльності К. Квітки; текстологічні нариси, коментарі, примітки до праць та записів народної музики, що супроводять посмертні видання фольклористичної спадщини К. Квітки; епістолярна та мемуаристична література. Наголошено, що практично відсутні праці щодо педагогічної діяльності вченого.

Проведений аналіз звітно-інформаційних публікацій дав підстави відзначити, що вони є значною документальною цінністю, а також засвідчують високий професіоналізм, ерудованість, орієнтацію К. Квітки на світовий рівень науки. Зі змісту бюлетенів етнографічних товариств та комісій вимальовується

широке коло наукових інтересів К. Квітки: опрацювання проблематики фольклористичних досліджень та методології музичної етнографії; записи народної музики національних меншин; дослідження традиційної культури професійних народних музикантів - кобзарів та лірників; обстеження музичних регіональних традицій; напрями діяльності очолюваного К. Квіткою Кабінету музичної етнографії Всеукраїнської Академії наук. Весь цей широкий спектр інтересів вченого було скеровано на поглиблення розуміння музичного фольклору як історичного джерела та погляду на записи зразків народної музики як історичні документи. Звітно-інформаційні публікації з'ясовують фактологічну базу діяльності К. Квітки в період розробки основ теорії ритмоструктурної типології та пошуку наукового обґрунтування історизму етномузикології.

Аналіз науково-дослідних публікацій 1920-х років стверджує, що вони започатковують масив літератури, яка згодом складе методологічну базу теоретичного квіткознавства. В ґрунтовних працях Ф. Колесси, М. Привалова, Я. Юрмаса містяться науково-критичні огляди теоретичних праць, методики збирання фольклору, класифікаційних ідей К. Квітки, що вже в ті роки вказує на провідне місце вченого в музичній етнографії Східної України. Важливим є визнання Я. Юрмаса, що саме К. Квіткою було створено фольклористичну школу та науково обґрунтовано методику дослідження народної музики. Стаття Я. Юрмаса завершується реєстром праць К. Квітки. Особливою цінністю відзначається перелік усних доповідей, виголошених К. Квіткою в різних установах Києва: про етногеографічне розмежування, проблематику сходознавства, взаємовпливи в народній музиці, методику дослідження народних інструментів тощо. Тексти багатьох доповідей не збереглися, тому тільки зі статті Я. Юрмаса можна скласти судження про інтенсивність діяльності та тематичні інтереси К. Квітки київського періоду.

Високим професіоналізмом, науковою принциповістю та критичністю відзначаються дослідницькі розвідки Ф. Колесси, присвячені К. Квітці. Ф. Колеса підтримує аргументовану критику К. Квіткою тенденційної позиції російського фольклориста О. Маслова щодо рівня та значення музично-фольклористичних праць М. Лисенка. Ф. Колеса високо оцінює збірник К. Квітки "Українські народні мелодії"¹ за жанровим складом, ретельністю запису варіацій, багатством обрядових, архаїчних зразків. Але не погоджується з принципами класифікації матеріалу збірника. К. Квітка викорис гав функційний принцип, тоді як Ф. Колеса вказав на необхідність розташування матеріалів за формою, ритмікою, складочисленням, каденціями.

¹ Квітка К. Українські народні мелодії. К.: Слово, 1922.-236 с.

На початку 1930-х років К. Квітку за ідеологічними звинуваченнями позбавляють роботи. В 1934 р. він потрапляє до концтабору. У 1936 р. його звільняють і він починає працювати в Москві, але ім'я вченого надовго зникає зі шпальт наукових видань. Тільки з виходом "Избранных трудов" К. Квітки¹ розпочинається справжнє визнання вченого. Особливої уваги заслуговують коментарі та примітки упорядника В. Гошовського до "Избранных трудов". Їх складено з дотриманням трьох методичних настанов: виділити найсуттєвіші досягнення вченого; вилучити те, що втратило актуальність; прокоментувати та резюмувати науково-теоретичні ідеї автора. Центральною проблемою у поглядах К. Квітки на народну музику як історичне джерело В. Гошовський вважає обґрунтування ролі географічного фактору в поширенні пісенних типів і можливість використання їх для потреб історичних та етногенетичних досліджень. Вказано також на важливі здобутки К.Квітки у сфері дослідження народного музичного побуту, на соціологічні та функціональні аспекти проблематики його теоретичних праць. Видання "Избранных трудов" сприяло ствердженню наукових позицій К. Квітки та визнанню його як провідного вченого в дослідженні актуальних проблем сучасного етномузикознавства.

Справу оприлюднення наукової спадщини К. Квітки було продовжено виданням його "Вибраних статей" та листування з Ф. Колесою.² В коментарях та супровідних наукових розвідках упорядник акцентує увагу на новаторських підходах К. Квітки до критики й текстології фольклору, підкреслює педагогічне й наукове значення нарисів з української народної музики.

З нагоди 100-річчя від народження К. Квітки з ґрунтовними науковими розвідками виступили О. Банін, С. Грица, І. Земцовський, А. Іваницький, О. Правдюк. С. Грица проаналізувала доробок вченого за проблематикою: ритмо-інтонаційні аспекти будови народної пісні; народний інструментарій; історіографічні та критичні праці; фольклорні публікації. О. Банін докладно розглянув методика інструментознавчих досліджень К. Квітки. Статті І. Земцовського, А. Іваницького, О. Правдюка поєднують спрямованість на теоретичні концепції вченого, хоча кожен зосереджує увагу на різних аспектах. І. Земцовський виділяє інтонацію та морфологію (будову) народномузичного тво-

¹ Квітка К. Избранные труды. В 2 т. Т. 1. Народная музыка славян /Сост. и коммент. В. Л. Гошовского. - М.: Сов. композитор, 1971. -384 с.; Т. 2. Общие вопросы фольклористики. - М.: Сов. композитор, 1973. - 424 с.

² Квітка К. В. Вибрані статті. У 2 ч. Ч. 1. Нариси української народної музики /Передм., упоряд., комент. А. І. Іваницького. - К.: Муз. Україна, 1985. - 144 с.; Ч. 2. Фольклористичні праці. - К.: 1986. - 152 с.

Листування К. Квітки і Ф. Колесси /Упоряд.: Р. Залеська, А. Іваницький //Зап. наук. т-ва ім. Т. Шевченка - Львів, 1992. - Т. 223. -С. 309 - 416.

ру: А. Іваницької - ареальну типологію; О.Правдюк вказує на переважання теоретичного ракурсу над практичним і критично відгукується щодо пріоритетної уваги К.Квітки до ритмічної форми. У згаданих публікаціях подальше поглиблення дістав розгляд теоретичних здобутків К. Квітки, при цьому підкреслено цінність його методологічних досягнень в поглядах на історизм етномузикології, в опрацюванні ритмоструктурної типології народної музики.

Для розуміння К. Квітки як людини цінними документальними джерелами є значна епістолярна спадщина К. Квітки, Лесі Українки та Ф. Колесси. Вона відтворює К. Квітку як велику особистість - із його самовідданістю науці, принциповістю, критичним талантом, зразковою етикою та винятковою інтелігентністю.

Дослідженням доведено, що за київського періоду діяльності вченого ним було опрацьовано основні напрями етномузикологічних досліджень та закладено основи теорії ритмоструктурної типології як інструменту дослідження історичної проблематики, що історизм концепції етномузикології у сферах дослідження, викладання та збирання народної музики спирався у К. Квітки на оцінку фольклору як історичного джерела.

Аналіз наукової літератури засвідчує складність і недостатню дослідженість етномузикологічної діяльності К. Квітки. У джерелах радянського періоду відсутні відомості про перебування вченого у концтаборах, про нелегкі умови життя й праці у Москві, замовчувалися його критичні висловлювання про стан музичної фольклористики. З'ясовано, що адекватної науковому значенню оцінки потребує новаторська теорія ритмоструктурної типології. Практично відсутні дослідження щодо діяльності К. Квітки як викладача і фундатора музично-фольклористичної педагогіки.

У другому розділі "Формування культурно-історичних поглядів Климента Квітки" досліджено життєвий і творчий шлях вченого, уточнено та введено в науковий обіг ряд біографічних фактів, розкрито передумови становлення етноісторичних поглядів К.Квітки.

Вибір К. Квіткою фаху етномузиколога та історика культури було здійснено в гімназичні роки під впливом відомого на той час історика й теоретика античності В. Петра. Остаточно культурно-історичні та етнографічні інтереси К. Квітки склалися під впливом культурно-національного відродження, що посилювалося наприкінці XIX - поч. XX ст. Вирішальну роль відіграло особисте знайомство майбутнього вченого з М. Лисенком, Оленою Пчілкою, Лесею Українкою, І. Франком, а також науково-творчі контакти з редакцією журналу "Киевская старина", де планувалося видання фольклорних записів З. Доленги-Ходаковського початку

XIX ст. К. Квітку було запрошено до складання корпусу записів з варіантами та опрацювання рукописів записувача.

Музично-етнографічна діяльність як збирача народних мелодій була розпочата К. Квіткою у 1896 році й тривала понад півстоліття. За цей час він записав близько шести тисяч пісень. Вагомим культурологічним внеском в українську музичну фольклористику стали записи народних мелодій зі співу І. Франка та Л. Українки. Першу свою збірку К. Квітка опублікував у 1902 р. в обробках композитора Б. Яновського. Це видання було першою й останньою даниною К. Квітки традиціям XIX ст. - видавати музичний фольклор в обробках. Надалі він категорично заперечував такий тип публікацій та оприлюднював лише наукові автентичні записи народної музики.

У 1908 році К. Квітка виконав велику роботу з організації фонографування українських народних дум (згодом транскрибованих і виданих Ф. Колесою). З 1921 року по 1931 рік К. Квітка здійснює експедиції з метою запису фольклорних мелодій національних меншин в Україні - болгар, молдаван, греків. Він проводить новаторський експеримент - паралельний запис народних пісень у співпраці з фахівцем у галузі лінгвістики О. Курило, яка фіксувала тексти за правилами фонетичної транскрипції. Записи залишилися неопублікованими. Але це був крок до комплексних експедицій за участю лінгвіста, етнографа, художника, інструментознавця, що на практиці втілювали наукові ідеї К. Квітки стосовно нових підходів до вивчення народної творчості з позицій історії культури.

Аналіз наукових праць К. Квітки київського періоду 1920 років - початку 1930 років дозволяє систематизувати їх за трьома проблемно-тематичними блоками.

До першого блоку належать збірники народних пісень та статті про ангемітоніку, теорію П. Сокальського ("Ангемітонічні примітиви і теорія Сокальського"), методологію музичної етнографії. Проблематика цих досліджень показова для теоретичної етномузикології, таким чином К. Квітка розробляє принципи документування народної музики та історичні аспекти етномузикології.

Другий блок складають дослідження фольклористичної діяльності М. Лисенка, П. Демущого та фундаментальна, на дві тисячі питань програма обстеження побуту народних професійних співців-музикантів: кобзарів та лірників. Цими працями К. Квітка започаткував культурологічний напрямок в етномузикології та реалізував критико-аналітичні принципи дослідницької методики.

До третього блоку належать наукові розвідки у сфері строфіки та ритміки музичного фольклору. Тут розв'язуються класифікаційні й типологічні питання.

У цих працях К. Квіткою обґрунтовано основи методики моделювання ритмоструктурних типів народної музики.

Дослідженням засвідчено, що науковий доробок К. Квітки київського періоду його діяльності став теоретичною і практичною базою подальшої збирацької, науково-дослідної та педагогічної праці. Остаточо визначилося центральне положення методології К. Квітки, а саме: підхід до народної музики як об'єкту історичного та еволютивного, дослідження якого здійснюється на базі ритміки й форми музично-пісенної строфи.

Аналіз наукових праць К. Квітки свідчить про його орієнтацію на точні методи дослідження: застосування засобів моделювання ритмічної структури, поєднання типології народної музики з географічними аспектами поширення музичних типів. За концепцією К. Квітки — фольклор є результатом двох природних процесів - еволюції людства та етногенезу. Вказано на аналогічність поглядів щодо фольклору і Л. Гумільова, який пов'язував розвиток народів з географічним середовищем, визнавав значення етнології і як пограничні галузі науки, і як поєднання історії з географією¹.

За київського періоду К. Квіткою було опрацьовано основи ритмоструктурної типології, а у Москві довершено її розробку у фундаментальному "Коментарі" до збірника "Українські народні мелодії".

Дослідженням доведено, що у становленні К. Квітки як особистості та вченого мали вирішальне значення фактори культурно-національного відродження. З огляду на предмет дослідження варто зазначити, що життєві обставини, контакти з видатними діячами науки й культури того часу позитивно вплинули на розкриття та подальше формування особистісних властивостей та якостей вченого, таких як інтелігентність, самовідданість обраній справі, самокритичність, загострений інтерес до історії, що далі й обумовило вибір професії етномузиколога.

Формуванню саме історичних пріоритетів в наукових позиціях К. Квітки сприяла активна діяльність вченого в етнографічній секції Української Академії наук, широке листування з західними етномузикологами, прояви постійного інтересу до проблем та рівня розвитку світової етнічної культури.

У третьому розділі "Музично-фольклористична педагогіка Климента Квітки" розкрито різнопланову діяльність К. Квітки як педагога, визначена його роль як фундатора музично-фольклористичної педагогіки.

Свою працю на педагогічній ниві К. Квітка розпочав у Києві, в Археологічному інституті, а далі у Вищому музично-драматичному інституті

¹ Гумилёв Л. Н. Этногенез и биосфера земли. - М.: Мишель 4 К⁰. 1993. - 503 с.

ім. М. Лисенка та в Київській консерваторії. На основі проведеного дослідження у розділі розкриваються головні принципи організації музично-фольклористичної педагогіки та особливості викладання К. Квіткою фольклористичних дисциплін. Дослідження показали, що вони ґрунтувалися: на застосуванні порівняльного методу вивчення народної музики; на вихованні у студентів орієнтації на етноісторичну проблематику; на поширенні історичних знань про народну музичну культуру; на ствердженні важливості використання проблемних лекцій та орієнтації студентства на широке коло спеціальної літератури, яку К. Квітка супроводив критичним коментарем, а неякісні на його думку джерела вилучав із списків.

До першочергових завдань К. Квітка відносив справу етнологічного й музично-фольклористичного виховання молоді. Ці завдання, на його думку, мали вирішуватися на державному рівні: від школи до вищого навчального закладу. Він наголошував, що в найширших колах громадянства музично-етнографічні знання повинні мати таку ж шану, як і народна словесність. А задля цього необхідно ввести курс народної музики хоча б у програми музичних шкіл. К. Квітка вказує на те, що навчання має бути комплексним і передбачати: збирання, дослідження, фондування та популяризацію. Вивчення матеріалів дослідження вказують на те, що К. Квітка перший вказав на потребу створення творчо-виконавських осередків (фольклорних ансамблів) - від дитячих, студентських, аматорських до професійних.

Мету педагогічної освіти та виховання К. Квітка бачив у забезпеченні музичної фольклористики професіональними кадрами: збирачів народної музики, які володіли б теорією та практикою транскрипції фольклорних мелодій, та дослідників-теоретиків музичного фольклору. Здійснення цієї програми розпочалося із запізненням на сорок років.

І сьогодні ми можемо сказати, що лише за останні десять років незалежності в Україні було відкрито кафедри музичної фольклористики у декількох вищих навчальних закладах, розпочато підготовку етномузикологів та керівників фольклорних ансамблів. Цього прагнув, це прогнозував у своїх працях, у своїй діяльності, яку спрямовував на розвиток та удосконалення музично-фольклористичної освіти, К. Квітка ще на початку століття.

У розділі відмічено, що у вирішенні завдань музичної освіти та в розробці навчальних курсів К. Квітка значну увагу приділяв теоретичним питанням. Насамперед він науково обґрунтував мету дослідження народної музики та вказав на значення записів фольклору як історичних документів. Він критично розглянув ряд паралельних назв дисципліни, що вивчає народну музичну творчість:

“порівняльне музикознавство”, “музична етнографія”, “етномузикологія”, а також конкретизував предмет етномузикології: ним є народна музика, що поширюється без нот і без контролю писаного музичного тексту, тобто - усна творчість.

Дослідженням доведено, що за київського періоду сформувалися не тільки науково-дослідні, але й педагогічні принципи К. Квітки. Спільним, що об'єднує ці дві ділянки діяльності вченого, є історизм у поглядах на народну музику, на мету і методи її дослідження й викладання. Серед основних принципів музично-фольклористичної педагогіки К. Квітки визначальними є: виховання у студента наукового ставлення до історичної проблематики етномузикознавства; пріоритет дослідницьких інтересів в процесі вивчення фольклору; участь у збиранні народної музики; орієнтація на підготовку високопрофесійного кола збирачів і дослідників народної музичної творчості.

Після звільнення з концтабору (1936 р.) К. Квітка працював у Москві, керував Кабінетом народної музики Московської державної консерваторії ім. П. І. Чайковського. У фондах Кабінету наявні численні матеріали щодо викладацької роботи К.Квітки. На жаль, в архіві Кабінету народної музики у Москві і до сьогодні зберігаються багатющі за змістом і формою матеріали про педагогічну діяльність з власноручними мітками великого патріота К. Квітки та кожна стрічка, кожне слово нашого земляка, вченого світового рівня, людини безмірно відданої Україні і нині мало доступні для вивчення, для роботи дослідників, які цікавляться багатогранною діяльністю наукового велича К. Квітки. Серед них - конспекти лекцій, програми, методичні розробки, посібники, адміністративні документи, плани, які чекають своєї подальшої долі. За московського періоду, як засвідчують плани Кабінету та звіти про роботу, К. Квітка завершив практично й теоретично опрацювання принципово нової, реалізованої вперше в Європі системи музично-фольклористичної освіти. Вона базувалася на координації наукових, пошуково-польових (записи народної музики), методичних (навчальні плани, тексти лекцій) та популяризаторських завдань. Такою музично-фольклористична освіта є й зараз - лише усі ці складові коригуються відповідно часові та рухові наукової й педагогічної думки.

Вказані завдання дістали завершення в “Нарисах української народної музики” вченого, які є зразками лекцій вищої складності. Розгляд жанрів української народної музики - дум, купальських, жнивних, русальних тощо - К. Квітка викладає з дотриманням чотирьох основних методичних принципів: регіонального - зразки народної музики розглядаються з урахуванням місцевих традицій, функцій пісні, ролі виконавців; критико-текстологічного; порівняльного - у міжетнічних зіставленнях; історичного - до уваги береться час запису, обставини,

якість запису. Аналіз показав, що в “Нарисах” К. Квітка започаткував також текстологічний напрям в музично-фольклористичній педагогіці.

Вперше проведене дослідження педагогічної спадщини К.Квітки доводить: в його педагогічних працях засвідчуються дослідницькі інтереси, що поєднувалися з завданнями проблемного навчання; а в його діяльності як вченого і педагога реалізувалося переконання про місце етномузикології як історичної дисципліни. Саме завдяки діяльності К. Квітки з організації фольклористичних осередків у вищих навчальних закладах (Кабінет народної музики у Московській консерваторії), визначення курсів спеціальних музично-фольклористичних дисциплін, опрацювання навчальних планів, удосконалення методики викладання народної музики, — вітчизняна музично-фольклористична педагогіка сьогодні опирається на міцний фундамент європейської науки та освіти в галузі фольклористики.

У четвертому розділі “Етномузикологічна діяльність Климента Квітки” досліджено головні складники його музично-фольклористичної роботи: збирання народної музики, укладання наукового збірника фольклору, коментування і критика записів народних мелодій, теорія ритмоструктурної типології як інструментарію методики дослідження етноісторичної проблематики.

З самого початку своєї етнографічної діяльності вчений здійснював збирання народних мелодій з чітко усвідомленою метою їх історичного документування. В процесі теоретичної і практичної роботи він виробляє і засновує власну методику польової роботи й наукової транскрипції народної музики, яка реалізувалася в принципах координації польової (експедиційної) та теоретичної роботи, соціологічних спостережень, описів та коментарів, висунення та перевірки наукових гіпотез. Інтегруючим принципом документування народної музики та музичної культури виступав історизм, що виявляє ставлення до нотних фіксацій як історичних документів. У зв'язку з цим К. Квітка вказує, що вивчення народної музики має бути зорієнтованим на координацію із суміжними історичними дисциплінами - історією, етнографією, лінгвістикою, археологією. Такий підхід уможливорює вирішення принципово нових завдань: дослідження процесів етногенезу, міграції, асиміляції етносів та субетносів.

Науковим узагальненням вказаного підходу щодо документування народної музики став рукописний “Коментар”¹ К.Квітки до збірника “Українські народні мелодії”. Здійснений аналіз “Коментаря” дозволяє виділити чотири головні позиції, якими має керуватися збирач народної музики:

¹ Квітка К. В. Коментарий к сборнику украинских народных мелодий, изданному в 1922 году / рукопись. - Ін-т мистецтв, фольклористик і та етнології ім.М.Рильського НАН України, ф. 14-2, од. зб. 62, 62-а, 62-б. - 312 с.

- здійснювати записи виключно від селян. Докладною паспортизацією записів засвідчувати етнографічну достовірність матеріалу та стан музичної традиції конкретного регіону;

- супроводити нотації описами та коментарями збирача-нотатора за позиціями: функція пісні, соціальне середовище, специфіка виконавської інтерпретації з урахуванням аудиторії (прошарку народу), взаємодія співу з іншими компонентами виконання;

- подавати характеристику виконавців (гурту, соліста): відомості про поведінку, темперамент, реакцію на спів, а також біографічні дані;

- фіксувати спостереження щодо стильових особливостей виконання - динаміки, темпу, вимови, акцентуації, а також функцій співочих голосів: заспів, вивід, роль лідера гурту.

Значні досягнення, як доводить дослідження, засвідчує критико-текстологічна діяльність вченого. За методологією К.Квітки, фольклор є об'єктом, що вивчається на підставі історичних документів, якими є транскрибування мелодій і текстів. Це не готові історичні документи, їх слід "створювати". Ця роль належить етномузикологам, які переводять звукові форми у графічні (нотації). Брак кваліфікації ряду записувачів фольклору, на думку вченого, висуває потребу критики фольклорних текстів. Тому К. Квітка ставив актуальне завдання: поповнити наукові фонди етномузикології прокоментованими й текстологічно перевіреними матеріалами.

До критичного коментаря К. Квітка висуває цілий ряд вимог: записувач має подати самоаналіз польової роботи, здійснити портретний та характерологічний опис співаків та інструменталістів, навести реєстр варіантів з існуючих публікацій, створити поглиблені аналітичні коментарі. Щодо точності нотації К. Квітка насамперед звертав увагу на досконалість фіксації інваріантних явищ у наспівах. Таким інваріантом - ритмотипологічною формою - для К. Квітки був пісенний тип. Його утворюють такі компоненти мелодії, як музично-ритмічна форма та складочислова структура. Це та основа, яка зберігається у пам'яті народу протягом тисячоліть і надає можливість засвідчувати автохтонність (чи міграційний характер) культур у координації з мовними, археологічними, етнографічними фактами. Чинниками ритмоструктурної типології є моделювання ритмоструктурного типу та його картографування, яке виводить проблематику дослідження на ареальну типологію, а саме - статистику поширення пісенних типів на території розселення етносів та субетносів Київської Русі та інших державних і національних утворень. І, як результат, наслідки ареальної типології зіставляються з історичними даними та уз'ягальнюються.

Крім використання ареальної типології для завдань дослідження культурно-історичних процесів та етногенезу, К. Квітка застосовував **ритмоструктурний тип** як інструмент у критико-текстологічних розвідках, де він виступив **новатором** щодо розуміння наукових критеріїв нотації народних мелодій. Уперше в етномузикології ним було поставлено питання про **об'єктивні фактори оцінки ідентичності** співу та **запису** цього співу (нотації). На відміну від музикознавчого принципу, який дає можливість оцінювати точність запису на підставі деталей мелодії та ритму, К.Квітка запропонує принцип **відповідності** нотованого зразка пісенному типові. Порівнюючи нотації М. Харжевського та Ф.Колесси зі співу І. Франка, він доказово обґрунтував різницю між нотацією "фотографічною" й "типологічною". На основі критичного аналізу цих двох записів К. Квітка доводить, що для етномузикології у вирішенні історичних питань істотними є **структурні й типологічні ознаки**, що дозволяють виявити у сучасних наспівах **фундаментальні ознаки давніх архетипів**.

Науковим підсумком поглядів К. Квітки на історизм етномузикології є дослідження "Об историческом значении календарных песен"¹. В роботі етномузикологічні проблеми пов'язано із світоглядними, культурно-історичними аспектами, виведено на координацію з історією, проблемами етногенезу. Щодо зв'язків музично-пісенних типів фольклору з історичними фактами К. Квітка висловився так: якщо ареал якогось типу обрядових мелодій співпадає з конфігурацією населених пунктів, економічно й політично пов'язаних поміж собою і спрямованих до якогось культурного центру в певну історичну епоху, - ми маємо підстави припускати, що епоха вказаних зв'язків і тяжінь саме й була епохою, коли досліджуваний тип наспівів інтенсивно розвивався й поширювався².

Дослідження показало, що концепція етномузикології в опрацюванні К. Квітки є новим словом у європейській науці про народну музичну творчість. Щодо теорії ритмоструктурної типології, то вона набуває все ширшого визнання і належить до фундаментальних теоретичних досягнень української музичної фольклористики. Картографування пісенних типів розкриває значні можливості вивчення давньої історії. Оскільки вже у ранньому середньовіччі існували обрядові типи наспівів, структура яких залішилася незмінною до ХХ ст., порівняння пісенних ареалів з історично засвідченими територіями, кордонами давньоруських князівств, земель, політичних та адміністративних утворень дозволяє, як доводить К. Квітка, ставити й розв'язувати складні історичні проблеми скоординованими

¹ Квітка К. Об историческом значении календарных песен // Избранные труды. В 2 т. - М.: Сов. композитор, 1971. - Т. 1. - С. 73-99.

² Там само. - С. 90

зусиллями етномузикологів та істориків культури.

Результати дисертаційного дослідження дають змогу сформулювати основні висновки.

Постать та наукова діяльність видатного українського етномузиколога Климента Васильовича Квітки привертає увагу громадськості від 1917 року - з виходом збірника народних мелодій, записаних вченим зі співу Лесі Українки. Відтоді починає формуватися спеціальний історіографічний напрям музично-фольклористичних досліджень, що складається в окрему ділянку - етномузикологічне квіткознавство.

Розвиток квіткознавства відбувається за двома взаємопов'язаними напрямками: теоретичного осмислення діяльності великого вченого та публікації його значної науково-творчої спадщини.

Наукова діяльність К. Квітки позначена багатством дослідницьких ідей та переконливим новаторством в усіх сферах музично-фольклористичної праці: збирацької, науково-дослідної, критико-текстологічної, педагогічної. Знаменником усіх різновидів його наукової діяльності був історизм етномузикології, яку К. Квітка зараховував до числа історичних дисциплін, а себе вважав істориком культури. Записи (нотації) народної музики вчений розглядав як історичні документи не меншого значення, ніж інші писемні джерела. Складність і новаторство теоретичних праць видатного вченого, а також несприятливі політичні настанови радянського часу загальмували на багато десятиліть вивчення унікальної наукової спадщини К. Квітки. Лише від 1970-х років, після видання його праць у Москві та Києві, склалися необхідні документальні та історіографічні передумови щодо монографічного опрацювання наукової спадщини вченого-етномузиколога. Теоретичну й методологічну базу такого дослідження склали публікації з квіткознавства 1920-х років та 1960 - 1990-х років. Поряд з тим, аналіз існуючої літератури продемонстрував складність і багатоаспектність проблематики квіткознавства та недостатню дослідженість багатьох ділянок роботи вченого, насамперед теорії ритмоструктурної типології, ідеї історизму етномузикології та його педагогічної праці.

В дисертаційному дослідженні вперше вивчено й показано важливість педагогічної праці К. Квітки, розкрито головні риси його методики викладання народної музичної творчості, а також виявлено його роль як фундатора музично-фольклористичної педагогіки.

З'ясовано значення таких теоретичних досягнень К. Квітки, як історична проблематика етномузикознавства, ареальна типологія, мета дослідження народної музики в координації з історією задля вирішення актуальних питань

етногенезу й культуротворення. Найголовніше завдання етномузикології як спеціальної дисципліни К. Квітка вбачав у документуванні фактів і явищ народної музичної культури, які згодом належить вивчати не лише сучасникам, але й багатьом майбутнім генераціям дослідників культури.

Систематизація та аналіз спадщини К. Квітки доводить, що значні досягнення вченого проступають в усіх ділянках етномузикології: записах, публікаціях народної музики, критико-текстологічних розвідках, методичних і методологічних дослідженнях. Як збирач, К. Квітка розпочав польову роботу на рубежі XIX - XX ст., коли вже визначилися наукові критерії запису фольклору. Він значно розширив та поглибив методику запису, сформулював і реалізував ряд головних принципів: цінність традиційної селянської культури, важливість коментарів та описів, значення ритмоструктурного типу як показника точності нотації.

Видатним підсумком збирацької й теоретичної праці К. Квітки є теорія ритмоструктурної типології, скерованої на вирішення питань етногенезу, переселень народів, асиміляційних явищ. Застосування теорії ритмоструктурної типології та картографування пісенних типів відкриває значні перспективи щодо дослідження історії слов'янських автохтонних етносів та їх розселення у I тис. нової ери. Новаторство К. Квітки, значення його теоретичних ідей стає дедалі актуальнішим у розв'язанні комплексних проблем еволюції культури, які вимагають координації усіх історичних дисциплін.

Зважаючи на складність наукової спадщини К. Квітки, реферовану дисертаційну працю слід розглядати як черговий крок на довгому майбутньому шляху опрацювання та засвоєння теоретичних ідей великого вченого. Насамперед чекають на оприлюднення записані К. Квіткою народні мелодії: з шести тисяч, зібраних ним, опубліковано близько тисячі. Потребують ряду досліджень рукописи недовершених теоретичних праць, де міститься немало плідних думок та ідей. Значної праці вимагає педагогічна спадщина вченого. Вказані два напрями квіткознавства - публікації спадщини та її теоретичні дослідження - чекатимуть на увагу ще не однієї генерації етномузикологів та істориків культури.

Основний зміст дисертації відображено в одноосібних публікаціях:

1. Сторожук А. І. Климент Квітка /людина - педагог - вчений/: Моногр. - К.: Фенікс, 1998. - 100 с.
2. Сторожук А. І. Маловідомі сторінки біографії Климента Квітки // Українська культура в іменах і дослідженнях: Наук. зап. Рівненського держ. ін-ту культури. - Рівне, 1998. - Вип. 3. - С. 172 - 178.

3. Сторожук А. І. Народне виконавство в концепції історичного погляду Климента Квітки на етномузикознавство // Наук. вісн. НМАУ ім. П. І. Чайковського. - К., 1999. - Вип. 33. - С. 76-84.

4. Сторожук А. І. Проблематика і акценти квіткознавства // Наук. зап. Тернопільського держ. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка. - Тернопіль, 1999. - № 2/3/. - С. 112-117.

5. Сторожук А. І. Концепція музично-фольклористичної педагогіки К. Квітки // Діалог культур: Україна у світовому контексті. Художня освіта: 36. наук. пр. - Львів, 2000. - Вип. 55. - С. 176-185.

6. Сторожук А. І. Неопублікований Коментарі К. Квітки до власних записів // Культурологічна трансформація мистецької освіти та актуальні питання творчої діяльності музиканта в сучасній Україні: 36. наук. пр. - К., 1998. - С. 157-161.

7. Сторожук А. І. Народження та становлення розуміння К. Квітки як великого етномузиколога - історика культури: Тези // Матеріали звітної конф. викл. та студ. музично-пед. ф-ту, 1998, Вінницький держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. - Вінниця, 1998. - С. 63.

Сторожук А. І. Історизм етномузикології Климента Квітки. - Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства за спеціальністю 17. 00. 01 - теорія та історія культури. - Київський національний університет культури і мистецтв, Київ, 2000.

У дисертації розглядається наукова спадщина видатного українського етномузиколога К. Квітки. Подано нові відомості до біографії вченого. Вперше досліджено педагогічну діяльність К. Квітки, розкрито визначальні риси його методики викладання народної музичної творчості, а також з'ясовано його роль як фундатора музично-фольклористичної педагогіки. Розкрито новаторське значення таких теоретичних досягнень К. Квітки, як історична проблематика етномузикознавства, ареальна типологія, дослідження народної музики в координації з історією з метою вирішення проблем етногенезу й культуротворення.

Запис народної музики, коментування нотацій, критика, текстологія, опрацювання теорії ритмоструктурної типології, картографування пісенних типів - основні складові наукового стилю К. Квітки. Аналіз наукового доробку К. Квітки засвідчує його орієнтацію на точні методи дослідження: застосування моделювання ритмічної структури, поєднання типології народної музики з географічними аспектами поширення музичних типів. Дисертація є першим монографічним дослідженням етномузикологічної діяльності К. Квітки.

Ключові слова: етномузикологія, музично-фольклористична педагогіка, ритмоструктурна типологія, історія культури, музична фольклористика, картографування.

Сторожук А. И. Историзм этномузикологии Климента Квитки. - Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата искусствоведения по специальности 17. 00. 01 - теория и история культуры. - Киевский национальный университет культуры и искусств, Киев, 2000.

В диссертации рассмотрено научное наследие выдающегося украинского этномузиколога К. Квитки. Поданы новые сведения к биографии ученого. Впервые исследована педагогическая деятельность К. Квитки, раскрыты определяющие черты его методики преподавания народного музыкального творчества, определена его роль как основоположника музыкально-фольклористической педагогики. Раскрыто новаторское значение таких теоретических достижений К. Квитки, как историческая проблематика этномузикологии, ареальная типология, исследование народной музыки в координации с историей с целью решения проблем этногенеза и культуротворчества.

Запись народной музыки, комментирование нотаций, критика, текстология, разработка теории ритмоструктурной типологии, картографирование песенных типов - определяющие составные научного стиля К. Квитки. Анализ научного наследия К. Квитки свидетельствует о его ориентации на точные методы исследования: применение моделирования ритмической структуры, совмещение типологии народной музыки с географическими аспектами распространения музыкальных типов. Диссертация является первым монографическим исследованием этномузикологической деятельности К. Квитки.

Ключевые слова: этномузикологія, музичально-фольклористическа педагогіка, ритмоструктурна типологія, історія культури, музичальна фольклористика, картографування.

Storozhuk A. Historical content of Ethnomusicology Kliment Kvitka. - The manuscript.

The Thesis for the scientific degree of the Candidate of Arts in specialty 17. 00. 01, the theory and history of culture.

Kyiv National University of Culture and Arts, Kiev, 2000.

The dissertation deals with the investigation of the scientific and pedagogical activity of the outstanding ethnomusicologist K. Kvitka. It consists of four chapters.

It deals with the analysis of the sources and publications about Kvitka's activity (they are about 90 in number). The author analyses the memoirs of the people who knew the scientist and pays special attention to Lesya Ukrainka's letters about him. The purpose of the thesis is to investigate the less known sides of Kvitka's activity and personality, his pedagogical activity, the idea of ethnomusicology as a historical branch of science.

The second chapter is devoted to the investigation of the character and the ethical views of the scientist and the man. It deals with the chronological aspects of his activity as the outstanding collector and investigator of the Ukrainian folk music and gives the description of his life and the creative activity.

The importance of his life circumstances, his surrounding and, of course his inborn abilities which caused the choice of the profession of an ethnomusicologist and then the interest to the historical aspects of the investigation is emphasized.

His acquaintance with V. Petro, N. Lyssenko, I. Franko, L. Ukrainka, V. Hnatyuk, F. Kolesa, the letters of E. Hornbostel, B. Bartok and his interest to the world ethnic culture (of the Abkhazians, Georgians, Armenians, American Indians, Turkish, Polish people) played a very important role.

His wide interests became possible because of his inborn intelligence and the highest ethical and educational /eve/. Without those qualities, the respect to the other peoples would be impossible and his interest to the history of culture and the desire to connect it with the problems of musical folk-lore could hardly reveal.

The third chapter is devoted to the pedagogical principles as the founder of the music-folk-lore Pedagogic, which were formed during the Kyiv period of his life and were continued and developed during the years of work in the Moscow Conservatoire after he had been forced to leave Kyiv because of his political views.

The main features of K. Kvitka as a teacher were his orientation towards the elite teaching of a small group of the folk-lore collectors and investigators, the problematic character of his lectures. He tried to make his students deal with ethnomusicology as a historical branch of science and to bring up the historical mentality of the future ethnomusicologists. The fourth chapter deals with his methods of investigation, the ways of creating the scientific instruments of the rhythmo-structural models, creating the theory of the songs types and, the cartography of the types aimed at the correlation with the historic data (ethnos settling, subethnos regions, migration, assimilation, state borders, etc.)

K. Kvitka gave grounds not only to the ways of correlation of the ethnomusicological data to history ethnography, but he also pointed out the perspectives.

It is the ethnomusicology that can make the contribution to the history comprehension. It can add much to the historic data with new facts and ideas which are accessible only to the ethnomusicological methods of investigation.

K. Kvitka saw the main task of ethnomusicology as a special discipline in documenting the folk musical culture facts which are to be investigated by the future generations of culture investigators.

Systematizing and analysis of Kvitka's heritage testifies about the considerable achievements of the scientist in all the areas of ethnomusicology: the notes and publications of folk music, methodical and methodological investigations. He expanded and deepened the methods of folk music recording and its investigation, formulated and realized the main principles, among them confirming the value of the traditional rural culture, the importance of comments and descriptions observed in the people everyday life, the importance of the rhythm – structural type as the indicator of the notice accuracy.

The use of the rhythm-structural typology and the songs types cartography opens the wide perspectives of investigation the history of the Slavic ethnoses and their settling in the first millennium A. C.

K. Kvitka's innovations, the importance of his theoretical ideas are becoming more and more vital in connection with the tasks of solving the complex problems of the culture evolution that demand the coordination of all the historical disciplines.

Dealing with the connection of music-song folklore types with the historic facts, K. Kvitka pointed out the following: of the areas of any type of ritual melodies coincides with the configuration of the places economically and politically connected and gravitating to a cultural centre we have all reasons to suggest that the connections epoch was the epoch in which the of tunes was intensively developing and spreading.

The investigation shows that Kvitka's ethnomusicology concept is a new word in the European science dealing with the folk music creative work.

The theory of the rhythm-structural typology is winning more and more recognition and belongs to the fundamental theoretic achievements of the Ukrainian music folk-lore investigation.

The thesis is the first monographical investigation of the activity of the outstanding Ukrainian ethnomusicologist, the founder of the music folk-lore pedagogics, the man of high moral qualities, the talented scientist - innovator.

Key words: ethnomusicology, music-folk-lore pedagogic, rhythm-structural typology, the history of culture, music folk-lore investigation, cartography.

Підписано до друку 9.08.2000р.

Формат 60х90/16 6

Друк офсетний. Папір офсетний

Умовн. друк. арк.: 1,0 Обл. вид.: арк. 0,9

Наклад 100. Зам 596.

КП "Барська районна друкарня"
23000 м. Бар, вул. Р. Люксембург, 52
тел. (044) 40-85, 24-3333

451909

АВ 46.316

Мист